הקמחין ולא משוליה מפני השמרים אלא מביא משלישה מאמצעה כיצד [א]הוא בודק הגזבר יושב והקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה רבי יוסי בר' יהודה אומר שיש בו קמחין פסול שנאמר [1]תמימים יהיו לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיהם: **גמ'** אין מביאין לא מתוק ולא מבושל ולא מעושן ואם הביא פסול והא א) קתני רישא אין מביאין את הליסטיון ואם הביא כשר אמר רבינא כרוך ותני רב אשי אמר חוליא דשימשא לא מאים חוליא דפירא מאים: אין מביאין ישן דברי רבי וחכמים מכשירין: אמר חזקיה מאי טעמא דרבי אמר קרא [2]לכבש יין מה כבש בן שנתו אף יין בן שנתו אי מה כבש בן שתי שנים פסול אף יין בן שתי שנים פסול וכי תימא הכי נמי והתניא יין בן שתי שנים לא יביא [ב]ואם הביא כשר מאן שמעת ליה דאמר לא יביא רבי וקאמר אם הביא כשר אלא אמר רבא היינו טעמא דרבי דכתיב [3]אל תרא יין כי יתאדם: אין מביאין לא מן הדליות כו': תנא כרמים העבודים פעמים בשנה: רב יוסף הוה ליה קרנא דפרדיסא דרפיק ביה טפי ריפקא ועבד חמרא דדרי מיא על חד תרין: לא היו כונסין אותן בחצבין גדולים: תנא חביות ה) כדיות לודיות ובינוניות [ג]אין מניחין ו)אותן שתים שתים אלא אחת אחת: כיצד ג) בודק גזבר יושב וקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה: תנא זרק הגיר של שמרים גזבר הקיש בקנה ולימא ליה מימר מסייע ליה לרבי יוחנן [ד]דאמר רבי יוחנן כשם שהדיבור יפה לבשמים כך דיבור רע ליין: רבי יוסי בר רבי יהודה אומר וכו': בעי ו) ר' יוחנן [ה]הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה [ו]תיקו: [ז]ת"ר אלים [ח]ממואב כבשים מחברון עגלים משרון גוזלות מהר המלך ר' יהודה אומר מביאין [ט]כבשים שגבהן ז)כרחבן אמר רבא בר רב שילא מ"ט דר' יהודה דכתיב [4]ירעה מקנך ביום ההוא כר נרחב: כתיב [5]על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לכם מאי אמרי הכי אמר רבא בר רב שילא [6]אתה תקום תרחם ציון רב נחמן בר יצחק אמר [7]בונה ירושלים ה' ומעיקרא מאי הוו אמרי אמר רבא בר רב שילא [8]כי בחר ה' בציון אוה למושב לו:

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

שתי [י]מדות של יבש היו במקדש עשרון וחצי עשרון רבי מאיר אומר עשרון עשרון וחצי עשרון עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לכל המנחות [כ]לא היה מודד לא בשלשה לפר ולא בשל שנים לאיל אלא מודדן עשרונות חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד ח) חביתי כהן גדול מחצה בבקר ומחצה בין הערבים: **גמ'** תניא היה [ל]ר' מאיר אומר מה תלמוד לומר [9]עשרון עשרון לכבש האחד מלמד ששתי עשרונות היו במקדש אחד גדוש ואחד מחוק גדוש שבו היה מודד לכל המנחות

מחוק

קמחים. שקויינ"ש: **כיצד בודק.** לידע אם היין יפה: **גוזר יושב וקנה בידו.** ורואה כשהוא מוציא היין מן נקב החבית: **זרק הגיר.** שהתחיל לצאת אותו לבן שמתחת היין שצף על השמרים: **הקיש.** הגוזר על גבי הכד וסותם זה מיד וזה היה י) סימנו שלא היה רוצה לדבר כל זמן שמוציאין היין: **שנאמר תמימים יהיו לכם.** ואם היו בו קמחים הוי כבעל מום: **גמ' כרוך ותני.** אין מביאין הליסטיון לפי שאין מביאין לא מתוק וכו' ואם הביא פסול: **רב אשי אמר.** לא תכרוך הליסטיון כשר דהויא חוליא דשמשא ולא מאיס אבל מתוק ממתק הפירי מאיס והיינו דקתני פסול: **מאן שמעת ליה דאמר לא יביא רבי.** דקתני במתניתין דברי רבי והא ברייתא דקתני לא יביא [ע"כ רבין] וקתני י) (בהא ברייתא) אם הביא כשר והיכי מ"ל ה"נ פסול: **היינו טעמא.** שאין מביא ישן דכתיב אל תרא יין כי יתאדם דלא הוה חשוב יין אלא אדום ושנה ראשונה יש בו עיקר אדמומית טפי לא ולאו משום דלכבש דמי יין: **העבודים.** חפורים פעמיים: **רפיק ליה טפי ריפקא.** שחפרו פעמיים: **ודרי מיא על חד תרין.** שהיה יכול למוזגו במים כפליים מיין אחר דיין דעלמא דרי על חד תלתא והוי מקבל על חד ששה והיינו על חד תרין דיין אחר: **כדיות לודיות בינוניות.** כדים בינונים של לוד: **אין מניחין.** את הכדים שתים זו על גב זו: **שגובהן כרחבן.** שהיו רחבים מרוב י) שמנות כמו שגבוהים והיינו כר נרחב: **שומרים.** מלאכים: ט) **תמיד לא יחשו.** מאי אמרי הנך שומרים: **ומעיקרא.** קודם שחרב: **הוו** ע) **אמרי כי בחר ה' בציון.** אף לעתיד לבא עתידים המלאכים להיות שומרים ולומר כי בחר ה' בציון:

הדרן עלך כל קרבנות

שתי מדות. ר"מ אומר עשרון עשרון. דשני כלים היו שם כל אחד מחזיק עשרון: **ולא היה מודד.** לפר בכלי שמחזיק שלש עשרונות אלא מודד שלש פעמים בעשרון: **גמ' אחד גדוש.** שלא היה בו עשרון אא"כ גודשו: **ואחד מחוק.** שהמחוק היה גדול כל כך שכשהיה מחוק היה בו עשרון:

רש"י כת"י

משלישה. [של חבית] שעושה [נראה דפטת] החבית: **והקנה.** [אמת] המדה: **וזרק הגיר.** כשהגיר של שמרים יוצא מן היין: **והקיש בקנה.** הקיש הגוזר [בקנה] את מוצא היין ורומז לו שיתן [את] הברזא ולא היה מדבר לפי שהדבור רע ליין: **תמימים יהיו לכם ומנחתם.** פרט לקולת שהתליעה ושעלה בו אבק: **[גמ'] והא אמרת רישא.** בהליוסטין אם הביא כשר והדר תני במתוק אם הביא פסול: **כרוך ותני.** הליוסטין ומתוק כהדדי ותנא בתרוייהו אם הביא פסול: **אף יין בן שתי שנים פסול.** אף בדיעבד: **אל תרא יין כי יתאדם.** אלמא בשעת אדמימות מובחר הוא וקים לן כשעברה שנתו עוברת אדמימות ואינו אדום כל כך כשנה ראשונה: **טפי ריפקא.** חופרו פעם יתירא כלומר פעמיים בשנה: **ודרא מיא על חד תרין.** ביין דהיינו על חד שיתא מיא: **כדיות.** חביות קטנים ככדים: **לודיות ובינוניות.** שעושין בלוד: **אין מניחין אותן שתים שתים.** זו בגב זו שמא יתקלקל אחת ותרית תכרתה ותתקלקל גם היא: **כשם שהדיבור יפה לבשמים.** דאמרינן בכריתות [ו:] גבי פטום הקטורת כשהוא שוחק אומר הדק היטב: **אילים.** בני שתי שנים: **כבשים.** בני שנה: **גוזלות.** תורים ובני יונה: **שגבהן כרחבן.** שיהא רחבין מרוב שמנן. ל"א [רחבים] גרסינן שיהא גביהם רחבין: **כר נרחב.** כרים רחבים: **כר.** כבש: **מאי אמרי.** הנך שומרים דכתיב לא יחשו: **ומעיקרא.** קודם החורבן: **מאי הוו אמרי כי בחר ה' בציון** אוה למושב לו:

הדרן עלך כל קרבנות

לא בשל שלשה לפר. למנחת נסכים של פר דכתיב ביה י) שלשה עשרונים לפר האחד לא היה מודד במדה אחת שתהא מחזקת שלשה עשרונים אלא היתה שם מדה מעשרון: **מדדן עשרונות.** עשרון עשרון בפני עצמו: ה"ג במתני' **בו היו מודדין לחביתי כה"ג: גמ' אחד גדוש.** שהיה קטן ולא היה מחזיק כשהוא גדוש אלא כשיעור חבירו המחוק ולהכי אחד גדוש ואחד מחוק דר"מ ס"ל גמרא דשתי מדות של עשרונות היו בלבור ולאו שניהם שוין הוא ליה מדה אחת:

הליסטיון. יין ענבים שנתמתקו בשמש כדמוכח בגמ' דמוקי לה כחוליא דשמשא ומיהו לא כמו שפי' בקונט' שתולין הענבים לשמש דהא בפרק המוכר פירות (ב"ב צז:) קתני בברייתא יין הליסטיון ושל כ) צמוקין אלא כמחובר בעודן בגפן נמתקו בשמש:

מתוק. לשון אחר פי' בקונטרס תירוש שלא עברו עליו ארבעים יום ולא יתכן דהא הכא קתני ואם הביא פסול ובפרק המוכר (גם זה שם.) תני רבי חייא יין מגיתו לא יביא ואם הביא כשר ונראה כלשון אחר שפי' מתוק היינו מאליו ולא מחמת השמש: **כרוך** ותני. ח] להכשיר קאמר כדמוכח סוגיא דהמוכר פירות (ג"ז שם.) דהליסטיון כשר ואע"ג דאיצטריך ליה לתנא למיתני הליסטיון ומתוק לא משמע ליה לרבינא לחלק בין זה לזה:

כשם שהדיבור יפה לבשמים כו'. בפרק קמא דכריתות (דף ו:) קאמר רבי יוחנן איפכא גבי קטורת דתני' כשהוא שוחק אומר היטב הדק וקאמר מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר כשם שהדיבור רע ליין כך דיבור יפה לבשמים משום דהי ל) קאמר רבי יוחנן בנסכים קאמר להו כי היכי דקים לן בקטורת שהדיבור יפה לבשמים כך הדיבור רע ליין וכי קאי בקטורת קאמר להו כי היכי דקים לן בנסכים שהדיבור רע ליין כך הדיבור יפה לבשמים: **שגובהן** רחבים גרסינן ולא שגובהן כרחבן כדאשכחן ט] מ) רוחבו נ) מייתי קרא דכתיב כר נרחב ובבראשית רבה ס) אמר דכבשים של תמיד דהיו כל כך גבוהים שאוכלים על גבי ארזים וכשהיו מרכינין אותן על הגמלים רגלי הכבשים נגררין לארץ י]:

הדרן עלך כל קרבנות

שתי מדות. אחד גדוש ואחד מחוק. תימה גדול דר"מ דריש לה מקרא דכתיב עשרון עשרון לכבש האחד ע) ובקונטרס פי' דר"מ ס"ל גמרא דשתי עשרונות בלבור: **גדוש** שבו היה מודד לכל המנחות. איפכא לא רצו לעשות למדוד בגדוש לחביתי כ"ג שלא ישפוך הסלת לארץ כשמולהו:

מודד

מסורת הש"ס

א) נ"י שמיי' אומן אחת אחת ולא שתים שתים אלא שלש שלש, ב) כריתות ו:, ג) [לעיל פה: פו.], ד) סוטה לג:, ה) נ"א חביות, ו) לקמן ג., ז) נ"ק, ח) נ"ל מאי אמרי הנך שומרים דהא כתיב תמיד לא יחשו, ט) נ"י נ"ק מאי הוי, י) במדבר כח, כ) והוא מה שתולין הענבים בשמש נקרא צמוקים מכלל דהליסטיון אינו כן אלא במחובר בגפן נמתקו בשמש יעיין רשב"ק ול"ק, ל) נ"ל קאי, מ) עיין רשב"ק, נ) נ"ל דמייתי, נ"ק, ס) [פ' תולדות פ' ס"ה], ע) וברש"י שלפנינו ליתא לכל זה ועי' נ"ק [עי' רש"י כת"י].

◆

תורה אור השלם

1. והקרבתם אשה עלה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: במדבר כח יט
2. ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה: במדבר כח יד
3. אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים: משלי כג לא
4. ונתן מטר זרעך אשר תזרע את האדמה ולחם תבואת האדמה והיה דשן ושמן ירעה מקניך ביום ההוא כר נרחב: ישעיהו ל כג
5. על חומתיך ירושלם הפקדתי שמרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכרים את ה' אל דמי לכם: ישעיהו סב ו
6. אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד: תהלים קב יד
7. בונה ירושלם ה' נדחי ישראל יכנס: תהלים קמז ב
8. כי בחר ה' בציון אוה למושב לו: תהלים קלב יג
9. עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים: במדבר כח כט

◆

לעזי רש"י

שקויינ"ש [קיינ"ש]. כתפי עובש.

◆

מוסף רש"י

הקיש בקנה. שהגזבר מקיש בקנה למוציא היין ורומז לו שרע היא לנסכים ולא היה מדבר כפי שהדבור רע ליין (כריתות ו.). **תמימים יהיו לכם ונסכיהם.** אף הנסכים יהיו תמימים (בחולין כח. לא:). **מהו שילקה עליו משום בעל מום.** דהכי אמר לעיל במסכת תמורה (ו:) שהמקדיש בעלי מומין לוקה (ולעיל פה.). **המזכירים את ד'.** המלאכים המזכירים את ד' על חורבנה לנטשה (ישעיה סב, ו).

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

עין משפט נר מצוה

לה א ב מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל' ז:
לו ג מיי' שם הלכה ו ועיין כ"מ:
לז ד מיי' שם פ"ו הל' ג:
לח ה מיי' פ"ו שם ה"ב:
ו [מיי' שם]:
א ז מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה טו:
ב ח מיי' פי"ב מהלכות מעה"ק הלכה ח:

◆

רבינו גרשום

אמר (רבא) [רבינא] כרוך ותני. אין מביאין הליסטון לפי שאין מביאין לא מתוק כו' ואם הביא פסול: רב אשי אמר לא תכרוך הליסטון א) הוי חוליא דפירא שכך מינו מתוק ולא מאיס ואם הביא כשר: אל תרא יין כי יתאדם. ועד שתי שנים יש בו עיקר אדמומית: דרפיק ליה טפי ריפקא. שחפרו פעמים: ודארי מיא. ומקבל מים למזיגתו כפלים מיין אחר: חבית היינו כדיות לודיות בינונית כלומר כדים בינוניות של לוד: אין מניחין אותן הכדים שתים שתים זו על גב זו: כיצד בודק. שיודע אם הוא יפה היין: הגזבר יושב וקנה בידו ורואה כשמוציא זה היין מן נקב החבית זרק הגיר הסילון שנהפך למראה שמרים הקיש הגזבר בקנה על גבי הכד וסותם זה מיד וזה היה סימנו שלא היה רוצה לדבר הגזבר כשזה מושך היין שהדבור רע ליין כדאמרינן בפס' שבת המשתקת לעדשים: שגבהן כרחבן. כלומר שהיו נראין נמוכין מפני שהיו שמנים ביותר והיינו כר נרחב: הפקדת שומרים. מלאכים: תמיד לא יחשו: מאי אמרי מעיקרא. קודם חרבן כי בחר ה' בציון:

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

א) נראה מזה דהכי גרים להיפך חוליא דשמשא מאים חוליא דפירי לא מאים.

◆

שיטה מקובצת

א] והא אמרת רישא: ב] כדות לודיות: ג] כיצד הוא בודק הגזבר יושב והקנה בידו כו' והקיש בקנה: ד] רבא. תיבות ר' יוחנן נמחק: ה] מודד לחביתי כה"ג: ו] היה שלא והיבת סימנו נמחק: ז] מרוב שמנונית: ח] ותני. לא כרפ"ה לפסול דבפרק המוכר [פירות] אמר הליסטן אם הביא כשר אלא להכשיר: ט] בראשכחן ברוחבו: י] לארץ ואיך יכולין להיות כל כך רחבין: